

ת"פ 40632/07/12 - דב סורין נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 40632-07-12 מדינת ישראל נ' סורין
תיק חיצוני:

בפני המבקש נגד המשיבה
כב' השופטת שרון לארי-בבלי
דב סורין ע"י ב"כ עו"ד ברוך בן יוסף
מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים ע"י ב"כ
עו"ד נועה ברח"ד

החלטה

בפניי בקשה לפסיקת פיצויים למבקש בגין זיכויו מן האישום נגדו.

המבקש שבפניי הוא הנאשם בת"פ 40632-07-12.

ביום 26.5.14 הוריתי על זיכויו של הנאשם מן המיוחס לו בכתב האישום, וזאת מחמת הספק.

בנסיבות אלה הוגשה בקשת המבקש לשפוטו בשל הוצאותיו ולפצותו בהתאם להוראת סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן - חוק העונשין).

דין

סעיף 80(א) לחוק העונשין קובע:

"משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור.

עמוד 1

מהוראת הסעיף עולה כי תנאי הסף לקבלת תשלום לפי סעיף 80 הנ"ל הוא זיכוי נאשם מן האשמה המיוחסת לו או ביטול האישום בהסכמת הצדדים לפני מתן הכרעת הדין. אין די בהתקיים התנאי כאמור, ועל הנאשם להוכיח עוד את קיומן של אחת העילות הקבועות בחוק, כמפורט להלן:

1. לא היה יסוד להאשמה;

2. נסיבות אחרות מצדיקות את מתן הפיצוי.

בהתקיים התנאים הנ"ל, בית המשפט רשאי לצוות על תשלום לנאשם בגין הוצאות הגנתו ופיצוי בגין מעצרו או מאסרו. במקרה שלפנינו, המבקש לא נעצר ולא נאסר בשל האישום שבוטל ומשכך הוא אינו זכאי לפיצוי. תחת זאת, לבית המשפט שיקול דעת לצוות על שיפוי בגין תשלום הוצאות הגנתו.

נבחן להלן בהרחבה את העילות לקבלת הפיצוי:

1. לא היה יסוד להאשמה:

במסגרתה של עילה זו יש לבחון האם חומר הראיות שעמד בפני התובע הצדיק את העמדת המבקש לדין. על אופן הבחינה ומהותה עמדה כבוד השופטת ארבל בע"פ 5923/07 שתיאווני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 6.4.2009) (להלן - עניין שיתאווני):

"הבחינה נעשית בהתבסס על יסוד זה הינה בחינה אובייקטיבית, ואמת המידה הננקטת הינה אמת מידה של סבירות, ואולם על מנת להוכיח כי לא היה יסוד להאשמה, אין די בחוסר סבירות סתם אלא יש להראות "מצב קיצוני של אי-סבירות בולטת" (עניין דבש, בעמ' 106; עניין גואטה, סעיף 7 לפסק הדין; על שיקול דעת התביעה, ראו בכלליות גם בג"צ 11221/05 נאסר נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, [פורסם בנוב], 19.4.07) (להלן: עניין נאסר)). במסגרת בחינת התשתית הראייתית, לא יסתפק בית המשפט בבדיקת הראיות שהיו בפני התביעה בפועל, כי אם יוסיף ויבחן בנוסף גם את חומר הראיות בכוח, קרי את הראיות שהיו צריכות להיות, באופן סביר, בידי הרשות המעמידה לדין. במילים אחרות, העילה של "לא היה יסוד להאשמה" תתקיים גם אם היה יסוד להאשמה על בסיס התשתית הראייתית שהייתה בידי התביעה קודם להגשת כתב האישום, אלא שמתשתית זו נפקדו, מחמת התרשלות המדינה, ראיות שלו היו ידועות לתביעה, הייתה נמנעת היא מלהביא את הנאשם לדין... יצוין עם זאת, כי העילה של "לא היה יסוד להאשמה" אינה יכולה להיבנות על יסוד התפתחויות מאוחרות במשפט אשר צבעו בצבעים חדשים את חומר הראיות שהיה קיים בטרם משפט. על מבקש הפיצוי להוכיח כי גם בהסתמך על החומר שהיה לנגד עיני התביעה, בכוח או בפועל, לפני שעבר תחת מנגנון הברירה הדיוני, לא היה מקום להגשת כתב האישום נגדו (שלומוב, סעיף 15 לפסק הדין)".

מהדברים עולה כי יש לבחון את התשתית הראייתית שעמדה בפני המאשימה או שהייתה צריכה לעמוד בפניה קודם להגשת התביעה.

לא מצאתי לשוב על שנאמר, בהרחבה, בפסק דיני לעניין העמדתו של הנאשם לדין לכתחילה. זאת אומר. בניגוד לאמור בבקשה, זיכוי של הנאשם מחמת הספק (להבדיל מזיכוי מלא) לא נבע מ"דעתו השלילית של ביהמ"ש כלפי המבקש המתקשה לבטע את עצמו בשפה העברית". נימוקי הזיכוי נפרשו בפסק הדין ואצטט רק דברים אלה:

"יוצא אפוא כי גרסת הנאשם בעייתית ככל שהיא נוגעת לדרך הפציעה. לכך יש להוסיף את השינוי הנטען בגרסאותיו (נפילה או כוויה), שקריו הן ביחס לשיחתו עם מנהלת הגן והן ביחס לנוכחותה של גב' מורן במועד הפציעה, שהוסבר על ידו בהמשך כקשיי שפה, ההסברים התמוהים שסיפק להוצאת הקטין ממשמורתה של גב' מורן וטענתו הנרמזת בדבר עלילה מצד שירותי הרווחה, שלא הובא לה כל בדל ראיה. ואולם, יש לזכור כי במשפט פלילי עסקינן וכי השאלה המרכזית העומדת למבחן היא הוכחת המאשימה מעל לכל ספק סביר כי הנאשם ביצע את העבירה המיוחסת לו. לעניין זה יפים דבריו של כב' השופט הנדל בע"פ 3641-05-13 באשה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.11.2012):

"גרסתו של הנאשם וקווי ההגנה שהוא מציג בבית המשפט אינן חזות הכול. השאלה המרכזית שעומדת למבחן היא האם עמדה התביעה בנטל ההוכחה מעבר לכל ספק סביר. זוהי תכליתו של המשפט הפלילי..."

העונש בגין עדות שקר של הנאשם איננו יכול להיות הרשעה בעבירה בה הוא מואשם. השאלה היחידה היא האם הוכח מעבר לכל ספק סביר כי התקיימו יסודותיה של העבירה בה הוא מואשם. בראיה זו, שקריו של הנאשם יכולים לחזק את ראיות התביעה. ודוק: לחזק, אך לא למלא."

(יצוין כי פסק דינו של כב' השופט הנדל נותר בדעת מיעוט, אך לא ביחס לדבריו אלה. ועוד בעניין זה בע"פ 3641-05-13 עליאן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 7.7.2013)).

במקרה זה, בשל יכולותיו הוורבליות הדלות של הקטין והקושי לקבוע את מהימנותו, מחדלי חקירה ובכלל זה העובדה שהגנת שחשפה את הפגיעה הנטענת לא נחקרה ולא הובאה לעדות, והיעדר הוכחה למועד ולאופן הפגיעה בקטין - שוכנעתי כי המאשימה לא עמדה בנטל ההוכחה הנדרש במשפט הפלילי. בהקשר זה אוסיף כי אינני יכולה לקבוע בוודאות כי המעשה המיוחס לנאשם לא קרה וכי מדובר בעלילה. אמנם עמדת המאשימה נראית לי קרובה יותר לאמת, אולם כידוע לא ניתן לבסס הרשעה בפלילים על השערות וניחושים בלבד. (ולעניין זה ראו דברי כב' השופט ג'ובראן בע"פ 3250/10 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו, 12.1.12)).

די לי בדברים אלה על מנת לדחות את בקשתו של המבקש, שהרי לא ניתן לאמר שלא היה מקום להגיש כתב האישום לכתחילה.

2. נסיבות אחרות המצדיקות את הפיצוי:

עילה זו עמומה מעט בהגדרתה ומטרתה להעניק שיקול דעת לבית המשפט באם לצוות על מתן תשלום לנאשם. בעניין שיתאוי ציין בית המשפט את השיקולים במתן פיצוי ו/או הוצאות לפי עילה זו:

"בהיעדר גבולות וסייגים ברורים, שואבת העילה את כוחה משיקולים כלליים של צדק, משיקולים של מדיניות משפטית; מאפשרות גרימתו של עוול לנאשם; ומן העיקרון בדבר השבת המצב לקדמותו... בעניין רייש עמד בית המשפט על שיקולים שונים בהם ניתן להתחשב בעת בחינת קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי לפי הסעיף -

האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום לב, או שמא הנאשם נפל קורבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון: האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה מכך נגרמו לו הוצאות יתירות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות אחרות; האם בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק, בשל העדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בניהול המשפט, או שביתה משפט קבע בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע עבירה" (שם, בעמ' 198).

עוד הוסיף בית המשפט בעניין רייש כי רשימת השיקולים הנבחנים לצורך בחינת הפיצוי אינה רשימה סגורה או מחייבת, וכי טיב השיקולים ומשקלם ישתנו לפני נסיבותיו של כל מקרה ומקרה... על מנת להציב ולו רמה עקרונית של סטנדרטיזציה בעילה אמורפית זו, ולהדריך את בית המשפט, חילק השופט חשין בעניין דבש את העילה לשלושה סוגים של נסיבות: "נסיבות שעניינן הליכי המשפט בכללם; אופי זיכויו של הנאשם; ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט)" (עמוד 118).

כאמור, המדובר בעילה המעניקה שיקול דעת רחב לבית המשפט. יישום השיקולים הנ"ל למקרה דנן, מעלה כי גם עילה זו איננה מתקיימת. כתב האישום הוגש כדין ובפסק הדין לא נקבע כי לא היה מקום להגישו.

עוד אבהיר כי לא היה בהתנהלות המאשימה משום שרירות לב, התעמרות או פגיעה לא מידתית בנאשם (המבקש) באופן המצדיק הטלת פיצויים.

סיכום

כאמור, המבקש אינו זכאי לפיצוי או להוצאות הגנתו.

המזכירות תשלח ההחלטה לצדדים.

זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, י"ח חשוון תשע"ה, 11 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.